

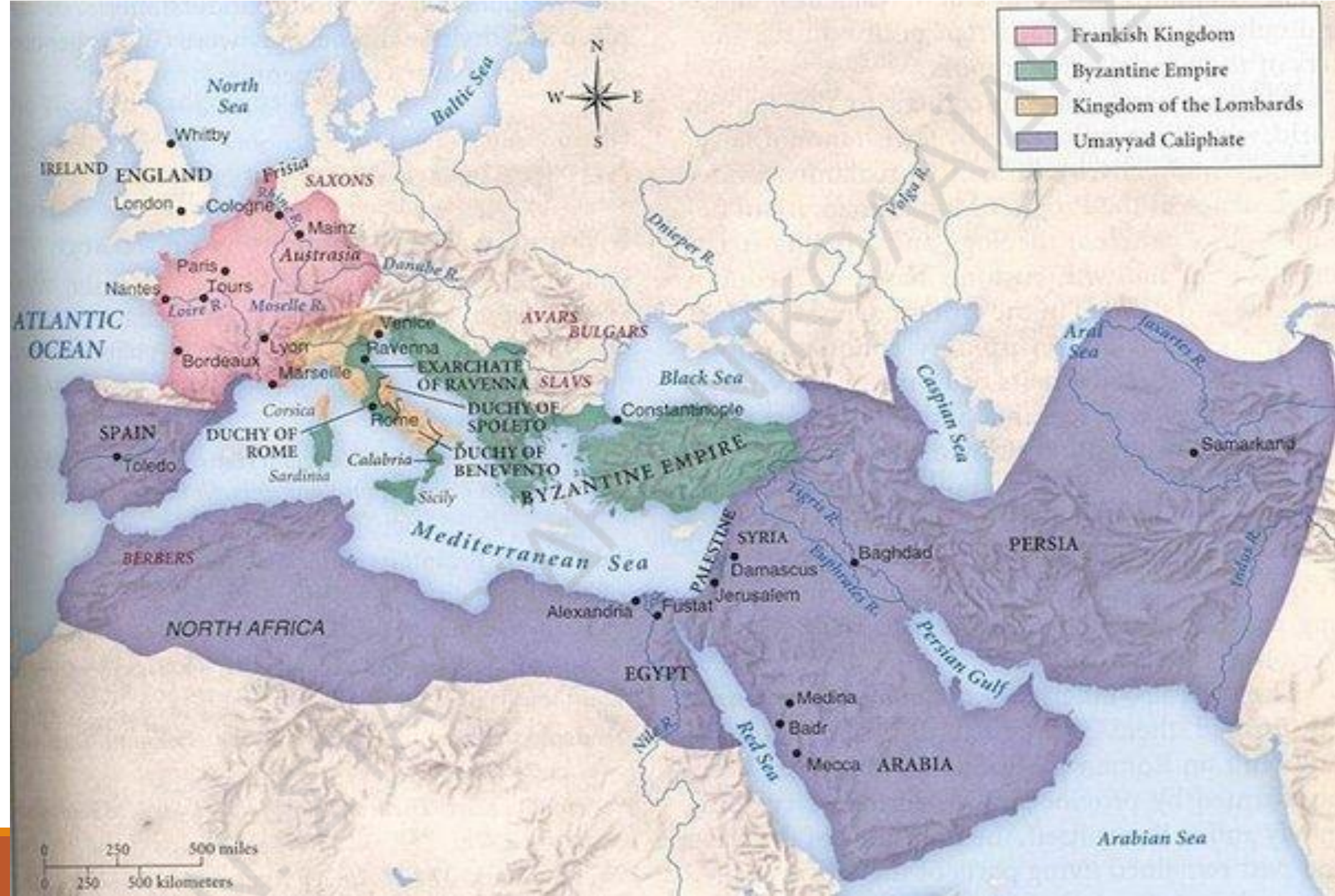
Η βασιλεία του Ηρακλείου (610-641)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ
ΚΡΑΤΟΥΣ

Ν. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ-ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ,
Ιστορικός MSc

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Διοικητική μεταρρύθμιση:

- Δημιουργία των *θεμάτων* (=διοικητικές περιφέρειες)
- Η συγκρότηση του θεματικού στρατού → *στρατιώτες-αγρότες* που διαθέτουν *στρατιωτόπια*
- Χρονική και τοπική αφετηρία: μέσα 7ου αι. – Μ. Ασία

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ «ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ»

«Στρατιωτικόν κτήμα» είναι το οριζόμενο από τη νομοθεσία του 10ου αι. **αναπαλλοτρίωτο μέρος της έγγειας ιδιοκτησίας των στρατιωτών**, ιδιοκτησίας που κατείχαν όχι μόνον τότε, αλλά ανέκαθεν οι στρατιώτες. Έτσι δεν υπάρχουν απαρχές των «στρατιωτικών κτημάτων», γιατί πάντοτε οι στρατιώτες διέθεταν έγγεια περιουσία.

Τα «στρατιωτικά κτήματα» **δεν προήλθαν από γαίες που παρείχε το κράτος έναντι στρατιωτικής υπηρεσίας** είτε σε υπηκόους του είτε σε αιχμαλώτους ή άλλους ξένους που εγκαθίσταντο στην αυτοκρατορία. **Πρόέκυψαν από τις γαίες που αποκτούσαν με μισθούς τους ή άλλες αποδοχές τους οι βετεράνοι και οι ενεργεία στρατιώτες**, οι οποίοι τις μεταβίβαζαν με την υποχρέωση ή το δικαίωμα στρατιωτικής υπηρεσίας στους κληρονόμους τους.

Μάρθα Γρηγορίου-Ιωαννίδου, Στρατολογία και έγγεια στρατιωτική ιδιοκτησία στο Βυζάντιο, Εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1989, σ. 53-54.

ΠΡΩΙΜΗ
ΘΕΜΑΤΙΚΗ
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ
ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ
7ος αι.

Η ΣΤΑΔΙΑΚΗ ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

(τα θέματα στα τέλη του 7ου αι.)

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 7ο αἰ.

- ἐπιρρέπεια βυζαντινῆς αυτοκρατορίας
- ἀσθενὴς καὶ ἀκατάστητος βυζαντινῆς περιοχῆς

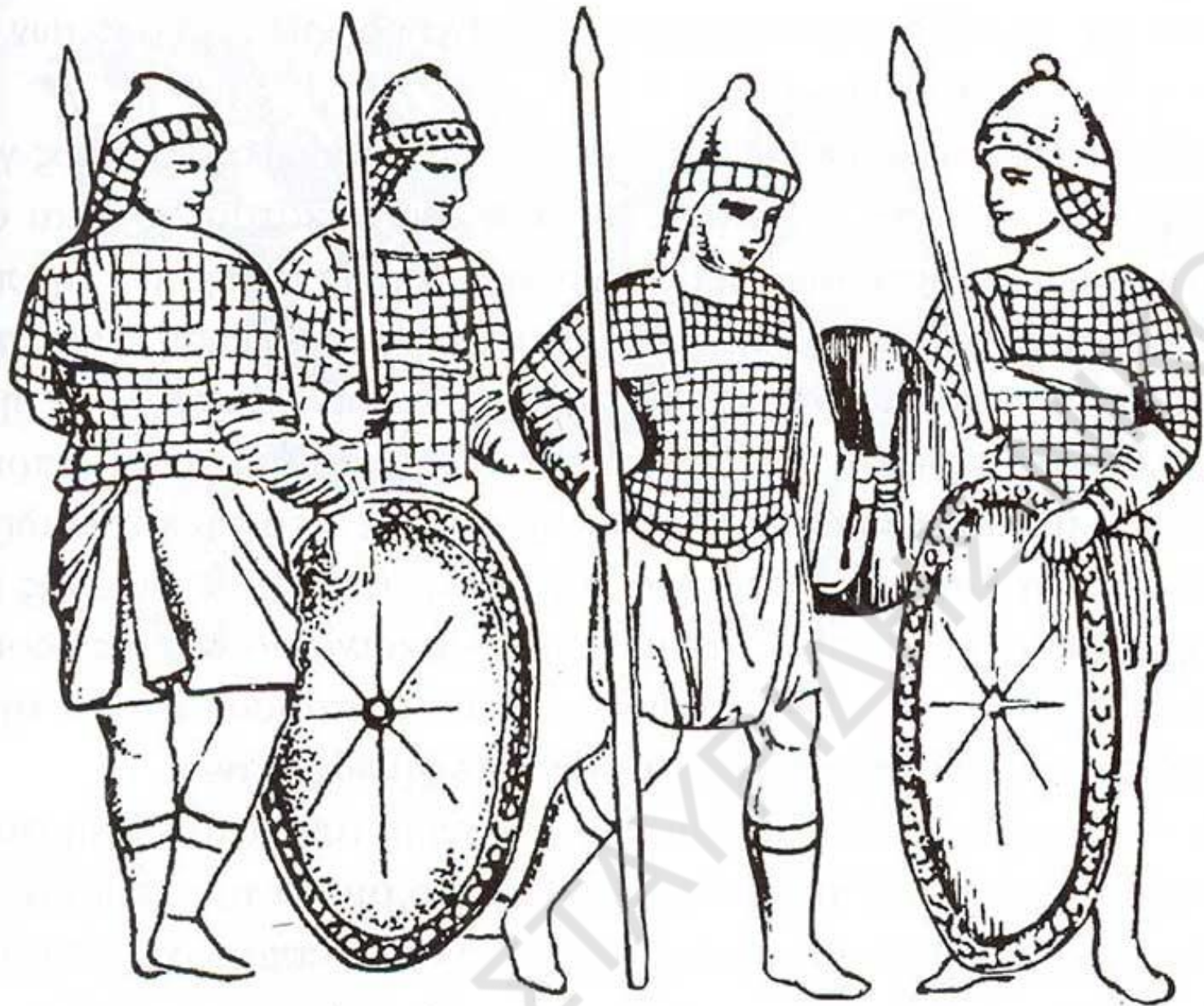
ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΝ 8^ο καὶ 9^ο ΑΙΩΝΑ

The Byzantine Empire
1045 AD

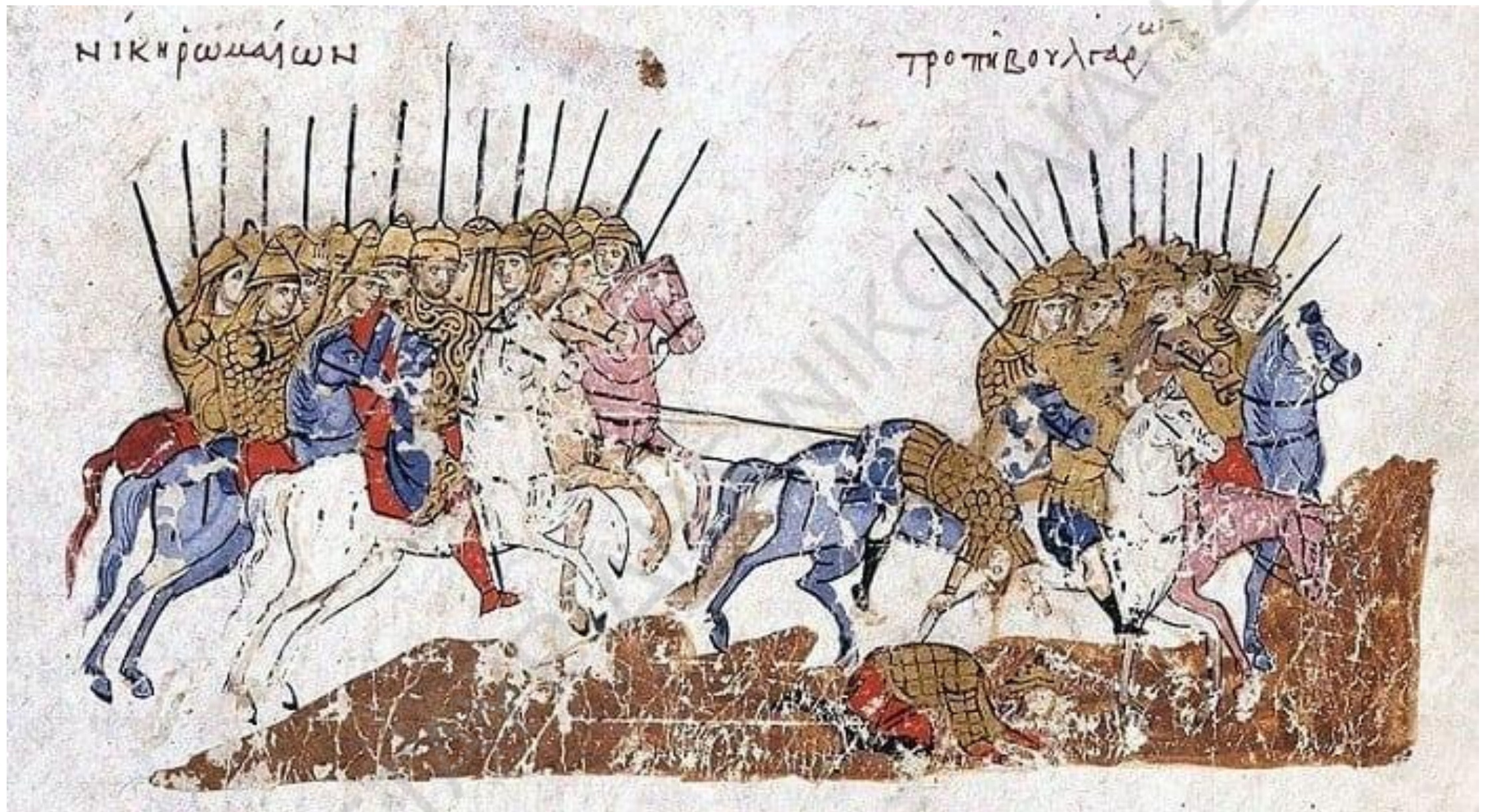
SAMOS, CILICIA
- Byzantine Themes

Εικ. 35. Βυζαντινοί στρατιώτες του πεζικού (Talbot Rice 1986, σ. 137)

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ

Νίκη των Βυζαντινών επί των Βουλγάρων, μικρογραφία στη Σύνοψη Ιστοριών του Ιωάννη Σκυλίτζη

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ
ΙΠΠΙΚΟ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ
(μικρογραφία
χειρογράφου)

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΙΠΠΕΙΣ
(σύγχρονη
αναπαράσταση)

Ο στρατιώτης-αγρότης και οι υποχρεώσεις του (τέλη 8ου αι.)

Ένα επικουρικό σώμα του αυτοκρατορικού στρατού ήλθε να καταλάβει το στρατόπεδο που ήταν εκεί (κοντά στην πόλη Άμνια της Παφλαγονίας), για να προετοιμάσει μια εκστρατεία εναντίον των Αράβων. Ο χιλίαρχος, ο εκατόνταρχος και ο πεντηκόνταρχος προχώρησαν σε φροντισμένη επιθεώρηση, απαιτώντας αδιάκοπα από το πλήθος των στρατιωτών να παρουσιάζονται με τα άλογα και τις πολεμικές άμαξές τους. Κάποιου στρατιώτη -που ονομαζόταν Μουσούλιος και ήταν πολύ φτωχός- το άλογο, καθώς πλησίαζε η επιθεώρηση, καταλήφθηκε ξαφνικά από κωλικούς πόνους και σπασμούς, έπεσε κάτω και ψόφησε. Ο στρατιώτης, που δεν είχε χρήματα να αγοράσει άλλο άλογο, ήλθε σε πολύ δύσκολη θέση, ενώ ο εκατόνταρχος τον απειλούσε μέσα στην οργή του.

*Βίος Αγίου Φιλαρέτου, έκδ. M.H. Fourmy-M.Leroy,
Byzantion 9 (1934),125-127.*

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΜΥΝΑ, ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ:

1. **Άμυνα:** βασίζεται πλέον στους εντόπιους στρατιώτες-αγρότες και όχι σε μισθοφόρους.
2. **Κοινωνία-οικονομία:**
ενίσχυση της μικρο-μεσαίας ιδιοκτησίας
«κοινότητα χωρίου» = η βυζαντινή αγροτική κοινότητα (ακμάζει τον 8ο και 9ο αι.

Μεταβολές στην κεντρική διοίκηση

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ

ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Λογοθέσια (υπουργεία)

«ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ»

«ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ»

ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

- Επίσημη κρατική γλώσσα γίνονται τα **ελληνικά**, εκτοπίζοντας τα **λατινικά**.
- Οι λατινικοί αυτοκρατορικοί κύκλοι αντικαθίστανται με ελληνικούς και προστίθεται το «πιστός ἐν Χριστῷ»:

Ἡράκλειος, **πιστός ἐν Χριστῷ βασιλεύς** καὶ **αὐτοκράτωρ Ρωμαίων** (αντί του *imperator Romanorum, caesar, augustus*)